

Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας
Παιδαγωγικό Τμήμα Νηπιαγωγών

ΝΕΟΤΕΡΗ ΚΑΙ ΣΥΓΧΡΟΝΗ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ

Ενότητα 6: Σχολικές γιορτές

Αν. Καθηγήτρια: Ι. Βαμβακίδου
e-mail: ibambak@uowm.gr

Παιδαγωγικό Τμήμα Νηπιαγωγών

Άδειες Χρήσης

- Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό υπόκειται σε άδειες χρήσης Creative Commons.
- Για εκπαιδευτικό υλικό, όπως εικόνες, που υπόκειται σε άλλου τύπου άδειας χρήσης, η άδεια χρήσης αναφέρεται ρητώς.

Χρηματοδότηση

- Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό έχει αναπτυχθεί στα πλαίσια του εκπαιδευτικού έργου του διδάσκοντα.
- Το έργο «**Ανοικτά Ψηφιακά Μαθήματα στο Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας**» έχει χρηματοδοτήσει μόνο τη αναδιαμόρφωση του εκπαιδευτικού υλικού.
- Το έργο υλοποιείται στο πλαίσιο του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση» και συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο) και από εθνικούς πόρους.

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
Πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

Σκοπός

- Κριτική αντιμετώπιση και αναδημιουργία του πλαισίου για των εορτασμών εθνικών επετείων.

Ενότητες

- Αναδρομή στον εορτασμό των σχολικών εορτών και επετείων.
- Επεξεργασία.
- Παρατηρήσεις.

Σχολικές Γιορτές - Αναδρομή

- Το 1990 ο Υφυπουργός Παιδείας Ι. Ανθόπουλος ενημερώνει τους εκπαιδευτικούς «σχετικά με το συνεορτασμό των εορταστικών εκδηλώσεων των επετείων του Πολυτεχνείου και της Εθνικής Αντίστασης», ενώ παράλληλα αποστέλλεται στις σχολικές μονάδες «έντυπο σχετικό με το ιστορικό του Πολυτεχνείου».
- Άλλες φορές αποστέλλεται μήνυμα του Υπουργού Παιδείας με την υποσημείωση «να αναγνωστεί κατά τον εορτασμό της επετείου» και συνδηλωτικά φαίνεται να συρρικνώνεται το εορταστικό σημαίνον του Πολυτεχνείου.
- Επιπρόσθετα, όσον αφορά στα πολιτικά σημαινόμενα, φαίνεται να συγχέονται ή και να ταυτίζονται οι δράστες της εξέγερσης στο Πολυτεχνείο με αυτούς της Εθνικής Αντίστασης σ' ένα ιδεολογικό και προσανατολισμένο πολιτικά σχήμα.

Πηγές

- βλ. Διαμαντούρος, Ν. (2000). Πολιτισμικός δυϊσμός και πολιτική αλλαγή στην Ελλάδα της Μεταπολίτευσης. Αθήνα: Αλεξάνδρεια, 64
- Κιτρομηλίδης, Π. (1996). Δημοκρατία και Πολιτική Επιστήμη. Στο Χρ. Λυριντζής, Ηλ. Νικολακόπουλος & Δ. Σωτηρόπουλος (Επιμ.), Κοινωνία και Πολιτική. Όψεις της Γ' Ελληνικής Δημοκρατίας 1974 - 1994. Αθήνα: Θεμέλιο, 13 - 15.

Παρατηρήσεις για το Πρόγραμμα Εθνικών Γιορτών

Το επίσημο πρόγραμμα εορτασμού των εθνικών γιορτών ως:

- σύστημα σημείων με σημαίνοντα, που επιλέγονται για τον εορτασμό των εθνικών επετείων ,
- σύνταξη των σημαινόντων αυτών για τη διατήρηση της εθνικής μνήμης και της εθνικής ενότητας ,
- εμπλοκή του κρατικού μηχανισμού στην οργάνωση του σχολικού εορτασμού των εθνικών επετείων,
- διάυλο μέσα από τον οποίο η εκπαιδευτική πολιτική χρησιμοποιεί το ιστορικό ή και το πολιτικό γεγονός για τον εορτασμό του.

Παρατηρήσεις για τους επετειακούς λόγους

Τους επετειακούς λόγους των εκπαιδευτικών αρχών
ως:

- τυποποιημένη εθνική αφήγηση,
- «σύστημα σημείων» με τις ιδιότητες ενός σημειολογικού συστήματος,
- κοινωνική διαδικασία παραγωγής μηνυμάτων.

Σχολικές Γιορτές – Αναδρομή II

- Η περίοδος 1940 - 1949 χαρακτηρίζεται γενικότερα από συνταγματικά ζητήματα, κομματική διαμάχη, κυβερνητική αστάθεια και αποδιοργανωτικές ξένες επιδράσεις.
- Ο Β΄ Παγκόσμιος πόλεμος, η Κατοχή και η γενικότερη αναστάτωση επηρεάζουν καίρια το εκπαιδευτικό σύστημα. Στο μεταπολεμικό κράτος, το εκπαιδευτικό σύστημα δεν μπορούσε παρά να επηρεαστεί από τη γενικότερη πολιτική κατάσταση της Ελλάδας.

Σχολικές Γιορτές – Αναδρομή III

- Το μεταπολεμικό εκπαιδευτικό και παιδαγωγικό κλίμα εκφράζεται μέσα από το «ελληνοχριστιανικό ιδεώδες» και έτσι η εκπαιδευτική πολιτική της εποχής τάσσεται ανεπιφύλακτα στην υπηρεσία της ιδεολογικοπολιτικής χειραγώγησης, προσλαμβάνοντας ηθικοπλαστικό και εθνικό χαρακτήρα.
 - Παπανούτσος, Ε. Π. (1965). Εκπαιδευτική Μεταρρύθμιση: Τα «Υπέρ» και τα «κατά» - Συζήτηση στρογγυλής τραπέζης. Περιοδικό Άλφα, 27, 26.

Σχολικές Γιορτές – Αναδρομή IV

- Στη δεκαετία 1950 - 60 μπαίνουν τα θεμέλια για μια περίοδο ανάπτυξης μέσα στην παγκόσμια ιμπεριαλιστική στρατηγική των Η.Π.Α., αλλά εντοπίζονται διαβρώσεις στον κρατικό μηχανισμό.
- Οι εθνικοί προσανατολισμοί και η πολιτική της εξάρτησης θα εκφραστούν με την πρόσδεση της χώρας σε διεθνείς στρατιωτικοοικονομικούς συνασπισμούς.
- Ο αστικός εκσυγχρονισμός φαίνεται ότι απαιτεί έναν παράλληλο εκπαιδευτικό εκσυγχρονισμό, ο οποίος επιχειρείται από τα φιλελεύθερα στρώματα της αστικής τάξης με τη μεταρρυθμιστική προσπάθεια του 1964.
 - Γκίβαλος, Μ. (1985). Νεοφιλελευθερισμός: η επαγγελία της ανελευθερίας. (Εφημερίδα) Εξόρμηση, 3-4-1985.
 - Το 1952 πραγματοποιήθηκε η ένταξη της χώρας στο Συμβούλιο της Ευρώπης και το ΝΑΤΟ, ενώ το 1961 άρχισαν η προσπάθειες για την ένταξη στην Ευρωπαϊκή Οικονομική Κοινότητα.
 - Πουλαντζάς, Ν. (1975). Η κρίση των δικτατοριών. (Πορτογαλία, Ελλάδα, Ισπανία). Αθήνα: Παπαζήσης, 57 κ. ε.

Σχολικές Γιορτές – Αναδρομή V

- Την 21η Απριλίου 1967 αρχίζει για την εκπαίδευση μια δύσκολη περίοδος και για την εκπαιδευτική πολιτική της περιόδου αυτής ο Α. Καζεπίδης σημειώνει ότι «η συνήθεια, η άγνοια, ο δογματισμός και η τυφλή απομίμηση ξένων εκπαιδευτικών συστημάτων έχουν εγκαταστήσει ένα μονολιθικό και αλύγιστο εκπαιδευτικό σύστημα στη χώρα μας που κάθε άλλο παρά εξυπηρετεί την παιδεία».
 - Καζεπίδης, Α. (1972). Παιδεία και Ελληνική Εκπαιδευτική Πολιτική. Περιοδικό Οικονομικός Ταχυδρόμος, 30 – 10 - 1972, 17 - 18.

Σχολικές Γιορτές – Αναδρομή VI

- Η εγκαθίδρυση της δημοκρατίας τον Ιούλιο του 1974 προήλθε από την κατάρρευση του δικτατορικού καθεστώτος, το οποίο δεν μπόρεσε να αντιμετωπίσει τις συνέπειες της Τουρκικής εισβολής στην Κύπρο και έτσι οι πολιτικοί ανέλαβαν τη διακυβέρνηση της χώρας. Η κρίση, η οποία ξέσπασε από την τουρκική εισβολή και την αδυναμία της Ελλάδας για πρόληψη ή αναστροφή της, προκάλεσε δομικές αλλαγές στις διεθνείς σχέσεις της χώρας.
- Ο αναπροσανατολισμός της ελληνικής εξωτερικής πολιτικής μετατόπισε τη σχέση της Ελλάδας με τις Η.Π.Α. και από «δορυφόρος χώρα» γίνεται «σύμμαχος».

Χρονολογικά Δεδομένα

Σύμφωνα με τις προηγούμενες ιστορικές, πολιτικές, κοινωνικές και εκπαιδευτικές παραμέτρους η περιοδολόγηση του χρονικού εύρους των εγκυκλίων διαμορφώνεται ως εξής:

- 1η χρονική περίοδος ανάλυσης: 1924-1940
- 2η χρονική περίοδος ανάλυσης: 1941-1949
- 3η χρονική περίοδος ανάλυσης: 1950-1966
- 4η χρονική περίοδος ανάλυσης: 1967-1973
- 5η χρονική περίοδος ανάλυσης: 1974 -2010

Μας αρέσει να γιορτάζουμε τις εξεγέρσεις, όχι το τέλος των πολέμων Αντώνης Λιάκος

- Όλη η Ευρώπη γιορτάζει την απελευθέρωση από τους Ναζί στις 9 Μαΐου, ημερομηνία που το ελληνικό κράτος συστηματικά αγνοεί, αρκούμενο στον εορτασμό της 28ης Οκτωβρίου. Το γιατί συζητήθηκε από γνωστούς ιστορικούς στη Στέγη Γραμμάτων και Τεχνών του Ωνασείου Ιδρύματος «Η Ελλάδα είναι η μόνη χώρα που έχει καθιερώσει ως εθνική εορτή την εμπλοκή της στον πόλεμο, ενώ σχεδόν αγνοεί τη λήξη του, την κατατρόπωση της ναζιστικής Γερμανίας», έλεγε ο ιστορικός Χάγκεν Φλάισερ σε εκδήλωση της Στέγης Γραμμάτων και Τεχνών, στο πλαίσιο της σειράς «Λέξεις και Σκέψεις».
- Το αξιοπρόσεκτο γεγονός έγινε αντικείμενο ανάλυσης στην εκδήλωση που είχε για τίτλο ακριβώς αυτό: «Γιατί γιορτάζουμε την είσοδο της χώρας στον πόλεμο και όχι το τέλος του Β΄ Παγκοσμίου Πολέμου;».
- Στις περισσότερες ευρωπαϊκές χώρες έχει καθιερωθεί ως ημέρα εορτασμού η 8η Μαΐου, που θεωρείται γενικά – αν και όχι καθολικά – ως Ημέρα της Απελευθέρωσης.

Αντώνης Λιάκος

- Και ενώ στην Ελλάδα η μέρα αυτή – την προηγούμενη Κυριακή – πέρασε και πάλι απαρατήρητη, στο εξωτερικό νέες μελέτες κατέκλυζαν την αγορά και εκατοντάδες επιστημονικά συνέδρια είχαν οργανωθεί στο πλαίσιο της επετείου. Στις δε «στρογγυλές» επετείους του 1995 (50 χρόνια), 2005 (60 χρόνια), 2010 (65 χρόνια) φρενήρεις επιμνημόσυνοι εορτασμοί πραγματοποιούνταν παντού στον κόσμο – η Ελλάδα πάντοτε ήταν εξαίρεση.
- «Πρέπει να εξετάσουμε την ιστορικότητα της επετείου και πώς αυτή εγκαθιδρύθηκε», λέει ο ιστορικός (καθηγητής στο Πανεπιστήμιο Αθηνών) Αντώνης Λιάκος, που επίσης συμμετείχε στην εκδήλωση. «Βασικό, κατά τη γνώμη μου, στοιχείο είναι ότι η 28η Οκτωβρίου άρχισε να γιορτάζεται πριν ακόμη τελειώσει ο πόλεμος.

Ιστορική αναδρομή εθνικών επετείων I

- Ο πρώτος εορτασμός πραγματοποιήθηκε στις 28 Οκτωβρίου του 1941 στο Πανεπιστήμιο Αθηνών.
- Στο Κεντρικό Κτίριο και στον προαύλιο χώρο.
- Οι φοιτητές έβγαζαν λόγους, ενώ λόγο πατριωτικό έβγαλε και ο Κωνσταντίνος Τσάτσος που αρνήθηκε να κάνει μάθημα εκείνη τη μέρα και απολύθηκε από το Πανεπιστήμιο. Την επόμενη χρονιά πραγματοποιήθηκε εορτασμός.

Ιστορική αναδρομή εθνικών επετείων II

- Πλατεία Συντάγματος από τις οργανώσεις ΠΕΑΝ και ΕΠΟΝ».
- Οι διαδηλωτές φοβήθηκαν την αντίδραση των Ιταλών, οι οποίοι εν τέλει απέφυγαν να συγκρουστούν.
- Την ίδια μέρα έγιναν διαδηλώσεις και σε άλλες πόλεις. Στον Πειραιά μικρές μικρές ομάδες συγκεντρώνονταν, όπου κάποιοι ανέβαιναν σε μια καρέκλα, μιλούσαν δύο - τρία λεπτά και μετά διαλύονταν για τον φόβο των καραμπινιέρων.
- Βλ. Λιάκος στο <http://users.sch.gr/babaroutsoup/today/ethima/ethima6.htm>

Ιστορική αναδρομή εθνικών επετείων III

- Ήταν όμως αυτή η μοναδική αιτία τούτης της καθιέρωσης;
- «Όλες οι μεγάλες εθνικές επέτειοι στην Ελλάδα συνδέονται με την έναρξη και όχι με το αποτέλεσμα ενός αγώνα, με την ικανότητα δηλαδή του έθνους να εξεγείρεται απέναντι στη σκλαβιά (25η Μαρτίου) ή τον φασισμό (28η Οκτωβρίου)», είπε η Χριστίνα Κουλούρη, καθηγήτρια Νεώτερης Ιστορίας στο Πανεπιστήμιο Πελοποννήσου. «Και η ξεχασμένη επέτειος της 3ης Σεπτεμβρίου, που γιορταζόταν από το 1844 μέχρι το 1862, συνδεόταν με την εξέγερση για το Σύνταγμα και όχι με την ψήφισή του.

Οπτικό υλικό

ert-archives.gr/V3/public/main/page-assetview.aspx?tid=91471&tsz=0&autostart=0

- Ντοκιμαντέρ αφιερωμένο στην εξέγερση του Πολυτεχνείου και βασισμένο σε κινηματογραφικά ντοκουμέντα επαγγελματιών οπερατέρ οι οποίοι κατέγραψαν με την κάμερά τους τα γεγονότα.
- Έλληνες κινηματογραφιστές και συνεργάτες ξένων ειδησεογραφικών πρακτορείων περιγράφουν σκηνές από την εξέγερση του Πολυτεχνείου τον Νοέμβριο του 1973 όπως τις βίωσαν ως αυτόπτες μάρτυρες, τις επικίνδυνες συνθήκες κινηματογράφησης, τις τεχνικές δυσχέρειες, τις αντιξοότητες ως προς τη διοχέτευση του δημοσιογραφικού τους υλικού στο εξωτερικό, αλλά και τις συλλήψεις τους από το δικτατορικό καθεστώς και την κακοποίησή τους, όπως στην περίπτωση του ΝΙΚΟΥ ΠΑΤΣΑΒΟΥ, συνεργάτη της γερμανικής τηλεόρασης, ο οποίος ανεβασμένος στην κολώνα της πύλης του Πολυτεχνείου γκρεμίστηκε μαζί της με την είσοδο του τανκ.
Το κινηματογραφικό υλικό του ντοκιμαντέρ περιλαμβάνει στιγμιότυπα από τους κεντρικούς δρόμους της Αθήνας, το συγκεντρωμένο πλήθος και τα αντιδικτατορικά συνθήματα.

Οπτικό υλικό (συνέχεια)

ert-archives.gr/V3/public/main/page-assetview.aspx?tid=91471&tsz=0&autostart=0

- Ακόμη και η 17η Νοέμβρη παραπέμπει σε αντίσταση και εξέγερση και όχι στην πτώση της χούντας», είπε. Η γιορτή της «απόλυτης σύμπνοιας».
- Όλοι συμφώνησαν ότι το τέλος του Β' Παγκοσμίου Πολέμου βρίσκει την Ελλάδα στο μέσο μιας τραγωδίας (Εμφύλιος) και όχι μιας γιορτής. Αντανακλαστικά, η επιλογή της 28ης Οκτωβρίου – που είναι τριπλή γιορτή για τη Θεσσαλονίκη – «συμβολίζει τη σχεδόν απόλυτη σύμπνοια των Ελλήνων, συμπεριλαμβανομένου ακόμη και του Μεταξά», όπως λέει ο καθηγητής Νεώτερης Ιστορίας στο Πανεπιστήμιο Αθηνών Χάγκεν Φλάισερ.
- Όσο για τα υπόλοιπα, ίσως απλώς έπρεπε να παραλειφθούν. Κατά την έκφραση της Χριστίνας Κουλούρη, «η 28η Οκτωβρίου ήταν το βολικό. Ο πόλεμος εναντίον των Ιταλών. Και εκεί εξαντλείτο η συζήτηση».

Οπτικό υλικό - Επεξεργασία

- Παρακολουθούμε το χρονικό των γεγονότων με εικόνες από το προαύλιο του Πολυτεχνείου και τους εσωτερικούς χώρους – αίθουσα του ραδιοφωνικού πομπού, αμφιθέατρα-συνεντεύξεις και δηλώσεις των φοιτητών σε έλληνες και ξένους δημοσιογράφους, την πορεία των εργαζομένων και των σπουδαστών το πρωί της 16ης Νοεμβρίου αλλά και τη σκηνή την ίδια νύχτα της επέμβασης του στρατού και της εισβολής του τανκ, που κάλυψε ολλανδικό τηλεοπτικό συνεργείο από το απέναντι ξενοδοχείο.
- Περιέχονται επίσης, σκηνές που γυρίστηκαν κατ' εντολή της στρατιωτικής δικτατορίας-φίλμ ΣΙΝΑΝΙΔΗ-από την έξοδο του τανκ από το Πολυτεχνείο λίγο μετά την εισβολή και από την επόμενη ημέρα της καταστολής της εξέγερσης και της κήρυξης του στρατιωτικού νόμου.
Μιλούν και σχολιάζουν τα πλάνα τους οι ΣΙΝΑΝΗΣ ΣΙΝΑΝΙΔΗΣ, Β. ΜΑΛΛΙΟΣ, ΝΙΚΟΣ ΠΑΤΣΑΒΟΣ, Κ. ΒΕΛΟΓΙΑΝΝΗΣ, ΓΙΑΝΝΗΣ ΚΑΛΟΒΥΡΝΑΣ, και ο ΑΛΜΠΕΡΤ ΚΟΥΡΑΝΤ. Την εκπομπή προλογίζει ο δημοσιογράφος ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΠΑΠΑΝΑΓΙΩΤΟΥ ενώ στο τέλος βλέπουμε στιγμιότυπα από τον εορτασμό της 5ης επετείου του Πολυτεχνείου και τις καταθέσεις στεφάνων.

Παρατηρήσεις

- Οι σχολικές γιορτές και οι επέτειοι στο σύνολό τους, όπως καταγράφονται, ταξινομούνται και αναλύονται στην έρευνά μας μέσα από τις αντίστοιχες εγκύκλιες διαταγές, παρατηρούμε ότι δεν παραμένουν ίδιες, αλλά διαφοροποιούνται ανάλογα με τις πολιτικές, ιδεολογικές και πολιτισμικές διαδικασίες που τις πλαισιώνουν.
- Ειδικότερα οι ιστορικές γιορτές προσδιορίζουν κυρίως τις σχέσεις του έθνους με τους εθνικούς «άλλους» και κινούνται προς την κατεύθυνση αξιολογικών κρίσεων στο εσωτερικό της ελληνικής κοινωνίας, καλλιεργώντας τον πατριωτισμό, αλλά παράλληλα και το σοβινισμό, τον εθνικισμό και τον εθνοκεντρισμό.
- Παπανούτσος, Ε. Π. (1976). Η Παιδεία, το μεγάλο μας πρόβλημα. Αθήνα: Δωδώνη, 88.
- Δεμερτζής, Ν. (1995). Ο Εθνικισμός ως ιδεολογία. Πρακτικά Επιστημονικού Συμποσίου: Έθνος – Κράτος – Εθνικισμός. Αθήνα: Εταιρεία Σπουδών Νεοελληνικού Πολιτισμού και Γενικής Παιδείας, Σχολή Μωραΐτη, 99

Παρατηρήσεις - συνοπτικά

- Οι πολιτειακές γιορτές αναδεικνύουν κυρίως τα κυβερνητικά πρότυπα και τις κοινωνικές στάσεις και αξίες σε μια προσπάθεια διαμόρφωσης προτύπων συμπεριφοράς και ταύτισης.
- Το ενδιαφέρον της εκπαιδευτικής πολιτικής για τις κοινωνικές γιορτές στοχεύει στη δημιουργία προτύπων για τους μαθητές, αναπαράγοντας κοινωνικές νόρμες.
- Ενδεικτικά σημειώνουμε τις σχολικές γιορτές με σημαίνουν το περιβάλλον και σημαινόμενο την περιβαλλοντική, οικολογική, πολιτική αγωγή: αυτές σημαίνουν την ανάγκη για μια ποιοτική, φιλική προς το περιβάλλον και προς τον άνθρωπο οικονομική ανάπτυξη.

Παρατηρήσεις – Εθνικές Γιορτές – Σημειωτικά συστήματα

- Στην τελετουργία των εθνικών εορτασμών αναζητούμε τη δομή των σημειωτικών συστημάτων και η ανάλυση εστιάζεται με πολυδιάστατο τρόπο στα ιδεολογικά συστήματα που εμπεριέχουν και τα οποία αναδύονται μέσα από τα λεκτικά και μη λεκτικά σημαίνοντα που επιλέγονται: το τραγούδι και η μουσική ως αναπαράσταση της παράδοσης, ο πανηγυρικός λόγος της ημέρας, τα σύμβολα και τα χρώματα, τα σχήματα και τα πρόσωπα, ο εκκλησιασμός ως απεικόνιση του ελληνορθόδοξου ιδεώδους, η ενδυμασία και η παρέλαση ως αναπαράσταση της εθνικής στρατιωτικής ρώμης.
- Van Gennep, A. (1981). *The Rites of Passage*. London: Ricard. Hattie, J. A., Marsh, H. W., Neill, J. T., & Richards, G. E. (1997). ***Adventure education and Outward Bound: Out-of-class experiences that make a lasting difference.*** *Review of Educational Research*, 67, 43 - 87. Bell, B. (2003). The rites of passage and outdoor education: Critical concerns for effective programming. *Journal of Experiential Education*, 26 (1), 41 - 50. Harrison, J. E. (1996). Προλεγόμενα στη Μελέτη της Ελληνικής Θρησκείας, Αρχαίες Ελληνικές Γιορτές. Αθήνα: Ιάμβλιχος.

Παρατηρήσεις II

- Στη περίπτωση μας, η τέλεση μιας εθνικής εορτής και κυρίως η μη παρέκκλιση από το «επίσημο πρόγραμμα εορτασμού», όπως αυτό ορίζεται στις εγκύκλιες διαταγές, φαίνεται ότι αποβλέπει στην επανάληψη των κατεστημένων τύπων ζωής.
- Εκείνο που ουσιαστικά αναπαράγεται σε μια εθνική γιορτή είναι οι πράξεις του παρελθόντος, οι οποίες ενισχύουν την κοινωνική συνοχή και τη δύναμη της πολιτικής δομής.
- Για την κατανόηση αυτής της προοπτικής, σημειώνουμε ότι ο λόγος των πομπών/συντακτών μιας εγκυκλίου προσδιορίζεται από τις ιστορικές, κοινωνικές και πολιτικές συνιστώσες.

Παρατηρήσεις III

- Στους επετειακούς λόγους εντοπίζουμε επίσης την υποβάθμιση ορισμένων γεγονότων, αναφορές σε γεγονότα με αναχρονιστική διατύπωση, μεταφορές, μετωνυμίες και συνεκδοχές, που φαίνεται να παρακωλύουν τον κριτικό προβληματισμό και την κριτική αποτίμηση της ιστορικής αφήγησης.
- Μέσα από την προβολή του «πνεύματος» ως αντίποδα της «ύλης» και την εξύμνηση των υπερχρονικών και αιώνιων χαρακτηριστικών, όπως τα διαμόρφωσαν και τα βίωσαν οι πρόγονοί μας, επιχειρείται ο φρονηματισμός των μαθητών σύμφωνα με την ηθικοποιητική μετεμφυλιακή ιδεολογία.

Παρατηρήσεις IV

- Προκύπτει ότι οι επετειακοί λόγοι με θέμα την ιστορία ή και τη μνήμη της ιστορίας συγκροτούν μια μορφή αφήγησης, διατηρώντας μια ιδιαίτερη σχέση «ρητορισμού», διότι οι αφηγήσεις αυτές δεν στοχεύουν πάντα στην ανάπλαση αυτού που πραγματικά έγινε. Η ανάλυση των επετειακών λόγων ως ερευνητικού υλικού αναδεικνύει τη διάκριση του θρύλου, της πλαστογραφίας και της μυθοπλασίας από την ιστορία.
 - Βλ. Ίγκερς, Γ. (1999). Η ιστοριογραφία στον εικοστό αιώνα (Μτφρ. Π. Ματάλας). Αθήνα: Νεφέλη, 26 - 28.
- Η αφηγηματολογία δηλώνει συχνά τη μελέτη μορφών που προσιδιάζουν στην προφορική διήγηση και ειδικότερα στη λογοτεχνική, αλλά είναι όρος που εισήχθη από τον Todorov για να δηλώσει τη γραμματική της πλοκής.
 - Για τα όρια της αφηγηματολογίας ακολουθούμε το σχήμα των: Genette, G., Marin, L. & Mathieu – Colas, M. (1987). Τα όρια της διήγησης (Μτφρ. Ε. Θεοδωροπούλου). Αθήνα: Καρδαμίτσα, 56 - 70.
 - Ricoeur, P. (1990). Η αφηγηματική λειτουργία (Μτφρ. Β. Αθανασόπουλος). Αθήνα: Καρδαμίτσα, 48 - 52.

Παρατηρήσεις V

- Όσον αφορά στη σκέψη που διαμορφώνεται στα παιδιά σημειώνουμε ότι ο J. Bruner διακρίνει ανάμεσα στην αφηγηματική και παραδειγματική σκέψη τονίζοντας ότι «μια καλή αφήγηση πείθει εξαιτίας της ομοιότητας που παρουσιάζει με την πραγματικότητα, αλλά τα επιχειρήματα πείθουν εξαιτίας της αλήθειας που μεταφέρει το νόημα τους».
 - Bruner, J. (1986). *Actual Minds, Possible Worlds*. Harvard: University Press, 11. Για μια διεξοδική κριτική παρουσίαση της αφηγηματικής μορφής της ιστορίας βλ. White, H. (1973). *Metahistory*. Baltimore: J. Hopkins Press, 176 - 177. Samuel, R. (1990). *Grand Narratives: History Workshop Journal*, 29, 120 - 132.

Παρατηρήσεις VI

- Στην περίοδο της επταετούς δικτατορίας, οι επετειακοί λόγοι υιοθετούν την ιδεολογία του μετεμφυλιακού κράτους που έφθασε στα όρια του εθνικιστικού παροξυσμού.
- Παράλληλα, η πολιτική διαπαιδαγώγηση της εποχής αποσκοπεί στην καταδίκη της σοσιαλιστικής ιδεολογίας και στη δικαίωση της αντικομμουνιστικής στάσης και δράσης του δυτικού στρατοπέδου και των συνταγματαρχών ειδικότερα, ως εγγυητών της παραμονής της Ελλάδας στο πλέγμα των δυτικών καπιταλιστικών κρατών.

Σχολιασμός

- Ο έντονος εθνοκεντρισμός που προωθείται αυτήν την περίοδο μέσω κυρίως της ταύτισης του θρησκευτικού με το εθνικό στοιχείο, αποσκοπεί μάλλον στην εξίσωση της εθνικής συμπεριφοράς με την πολιτική νομιμοφροσύνη.
- Θα μπορούσαμε να ισχυριστούμε ότι η δικτατορία δίνει μεγαλύτερη βαρύτητα στην πολιτική διαπαιδαγώγηση παρά στην εθνική, με στόχο τη δικαίωση της ύπαρξής της.
- Η μεταπολιτευτική εκπαιδευτική πολιτική στην προσπάθειά της να προσαρμοστεί στις νέες συνθήκες, εισάγει το πνεύμα ενός πολιτικού και κοινωνικού ορθολογισμού.
- Παρά τη διαφοροποίηση που φαίνεται να υφίσταται η εκπαιδευτική πολιτική, οι σχολικές γιορτές υπακούουν στο βασικό ιδεολογικοπολιτικό γνώμονα που δίνει βαρύτητα στην εθνική διαπαιδαγώγηση και τον πολιτικό φρονηματισμό.

Ερευνητικά Αποτελέσματα

- Από την έρευνά μας στις εγκύκλιες διαταγές προκύπτει ότι οι εθνικές γιορτές συγκροτούν ένα «κενό σημαίνον» καθώς οι εντολές που δίνονται αφορούν στην ομογενοποίηση των μαθητών/πολιτών πάνω σε συγκεκριμένα πρότυπα.
- Έτσι αναδεικνύονται οι αποσιωπήσεις μιας μονοδιάστατης εκπαίδευσης και κοινωνίας.
- Ενδεικτικά αναφέρουμε το ζήτημα για την επιλογή σημαιοφόρου στις παρελάσεις, επιλογή που συνιστά εχέγγυο της εθνικής «αυθεντικότητας», μιας ασαφώς ωστόσο οριζόμενης εθνικής συνείδησης και νομιμοφροσύνης στην ιδέα της πατρίδας.
- Παράλληλα, σύγχρονες έρευνες δείχνουν ότι μεγάλος αριθμός μαθητών των ελληνικών σχολείων συγχέει τις επετείους και αγνοεί τα ιστορικά γεγονότα που συνδέονται με αυτές.

Ερευνητικά Αποτελέσματα I

- Παρατηρούμε επίσης ότι τα τελευταία, τουλάχιστον πενήντα χρόνια, γίνονται σχολικές παρελάσεις στις εθνικές επετείους της 28ης Οκτωβρίου και της 25ης Μαρτίου ακολουθώντας μια κοινή τυπολογία: την προβολή του εθνικού «εγώ», την αίσθηση μετοχής σε μια συλλογικότητα, στο ελληνικό έθνος, την αποδοχή μιας επίσημης, αλλά και μυθευματικής εκδοχής της ιστορίας.
- Οι στρατιωτικού τύπου μαθητικές παρελάσεις ως απόρροια της παγίδευσης του σύγχρονου ελληνικού σχολείου στην εθνικιστική μυθολογία του 19ου αιώνα, δηλαδή στους εθνικούς μύθους που νομιμοποιούν τη διεκδίκηση εδαφών και προετοιμάζουν επεκτατικούς πολέμους. Φραγκουδάκη, Αν. (2001). Ιερά ηρωικά σύμβολα και μεγάλες πολιτικές αποφάσεις. Τα Νέα (17-11-2001).

Ερευνητικά Αποτελέσματα II

- Έτσι φαίνεται να προτάσσονται οι αρετές του ελληνικού λαού, ο οποίος απενοχοποιείται από τα λάθη του.
- Προφανής στόχος των παρελάσεων είναι να υπενθυμίσουν τα γεγονότα, αλλά κυρίως να τονώσουν το εθνικό φρόνημα και την εθνική υπερηφάνεια.
- Οι σχολικές παρελάσεις και στην Ελλάδα πλέον όπως και στις άλλες ευρωπαϊκές χώρες δεν αντιστοιχούν στο επίπεδο της πολυφυλετικής και πολυπολιτισμικής κοινωνίας.

Τέλος Ενότητας

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

Σημείωμα Αναφοράς

- Copyright Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας, Τμήμα Μηχανικών Πληροφορικής και Τηλεπικοινωνιών, Βαμβακίδου Ιφιγένεια. **«Νεότερη και Σύγχρονη Ευρωπαϊκή Ιστορία»**. Έκδοση: 1.0. Κοζάνη 2015. Διαθέσιμο από τη δικτυακή διεύθυνση: <https://eclass.uowm.gr/courses/NURED292/>

Σημείωμα Αδειοδότησης

Το παρόν υλικό διατίθεται με τους όρους της άδειας χρήσης Creative Commons Αναφορά, Όχι Παράγωγα Έργα Μη Εμπορική Χρήση 4.0 [1] ή μεταγενέστερη, Διεθνής Έκδοση. Εξαιρούνται τα αυτοτελή έργα τρίτων π.χ. φωτογραφίες, διαγράμματα κ.λ.π., τα οποία εμπεριέχονται σε αυτό και τα οποία αναφέρονται μαζί με τους όρους χρήσης τους στο «Σημείωμα Χρήσης Έργων Τρίτων».

[1] <http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/>

Ως Μη Εμπορική ορίζεται η χρήση:

- που δεν περιλαμβάνει άμεσο ή έμμεσο οικονομικό όφελος από την χρήση του έργου για το διανομέα του έργου και αδειοδόχο
- που δεν περιλαμβάνει οικονομική συναλλαγή ως προϋπόθεση για τη χρήση ή πρόσβαση στο έργο
- που δεν προσπορίζει στο διανομέα του έργου και αδειοδόχο έμμεσο οικονομικό

Διατήρηση Σημειωμάτων

Οποιαδήποτε αναπαραγωγή ή διασκευή του υλικού θα πρέπει να συμπεριλαμβάνει:

- το Σημείωμα Αναφοράς
- το Σημείωμα Αδειοδότησης
- τη δήλωση Διατήρησης Σημειωμάτων
- το Σημείωμα Χρήσης Έργων Τρίτων (εφόσον υπάρχει)

μαζί με τους συνοδευόμενους υπερσυνδέσμους.

